



KAJET - WARMIŃSKO-MAZURSKI KWARTALNIK OŚWIATOWY

ukazuje się od 1993 roku



REDAGUJE ZESPÓŁ:

Barbara Antczak
Agnieszka Spikert
Wojciech Tański
Wiesława Zielińska

REDAKTOR NACZELNY

Wojciech Tański

ADRES REDAKCJI

Warmińsko-Mazurski
Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
10-447 OLSZTYN
ul. Głowackiego 17
tel. 89 522-85-18 pok. 114
e-mail: kajet@wmodn.olsztyn.pl

SKŁAD KOMPUTEROWY

Leszek Kalinowski

Redakcja zastrzega sobie prawo
do dokonywania zmian formalnych
oraz skrótów w tekście.

TREŚĆ NUMERU

J. Rogowski - Nie znośłam skoków	5
D. Łuczak - Ekologiczni liderzy	6
B. Osik - Projekt „Etyka nie tylko dla smyka”	6
L. Kalinowski - VII Ogólnopolskie Seminarium	7
I. Foryś - Prawo autorskie dla nauczycieli	7
I. Foryś - Oferta Legalnej Kultury	8
A. Sawińska - Żyj smacznie i zdrowo	9
T. Pupel - Wizyta studyjna w Wilnie i Rydze	10
L. Tchórz - Z Ukrainy przez Bartoszyce ...	12
D. Łuczak - Stare cmentarze	13
Z ŻYCIA SZKÓŁ	
K. Fijas - Patriotyczny poranek	15
J. Jasińska - Niecodzienna lekcja historii	15
A. Borodziuk - Zamienić hałas w ciszę	16
G. Lipińska - Szkoła Promująca Zdrowie	17
J. Rydel - Otwarcie lapidarium w Kurzętniku	18
M. Ruszczyk - Zielona Flaga – wspomnienie	19
W. Zielińska - Bo liczą się tradycje i nowoczesność	20
G. Lipińska - Gala Jakości	20
G. Lipińska - Dydaktyka literatury i języka polskiego	21
K. Gajewski - Patriotyczni wolontariusze SKC	21
A. Strzelec - Czerwonokrzyskie Gwiazdki	22
K. Gajewski - Tak, pomagam!	23
E. Stawska, M. Matusiak - Sprawiedliwy handel	23

Drodzy Czytelnicy,

choć mamy aurę iście wiosenną i troszkę egzotycznie wyglądają iluminacje świąteczne na tle poszarzałego krajobrazu, to zbliżają się Święta Bożego Narodzenia i nieubłaganie nadchodzi kolejny rok. Nieubłaganie, ponieważ - oprócz zabawy sylwestrowej, toastów, kolejnych nigdy niezrealizowanych planów i postanowień, nadziei na polepszenie egzystencji – niesienie ze sobą zbliżanie się do jesieni życia i do... wieczności. Zabiegani i zniewoleni przez robienie prezentów gwiazdkowych, przygotowywanie potraw i robienie gruntownych porządków siadamy do świątecznego stołu zmęczeni i zamiast cieszyć się obecnością najbliższych, marzymy o chwili wytchnienia. Obiecujemy sobie, że już nigdy nie damy się tak „zwariować” przygotowaniem świątecznymi, a w przyszłym roku znowu wpisujemy się – jak to niektórzy ładnie nazywają – w polską tradycję świąteczną.

A może warto byłoby zatrzymać się na chwilę i znaleźć czas dla siebie. Tak naprawdę tylko dla siebie.

Kiedy wracam pamięcią do Świąt Bożego Narodzenia z mojego dzieciństwa, zawsze przypomina mi się kopańka. Na początku adwentu zносиła ją babcia ze strychu, szorowała, wyparzała i opierała o płot w ogródku, aby wyschła i wymarżała. Dla nas dzieci był to nieomylny znak, że już niedługo święta. W najbliższą sobotę po zniesieniu kopańki ze strychu odbywało się świniobicie. Dziadek, ojciec i wuj zajmowali się sprawianiem świniaka. Babcia z mamą przynosiły na kopańce jego podroby. Otaczaliśmy wtedy ją wianuszkami i z zaciekawieniem obserwowaliśmy „zawartość wieprzka”. Podroby znikały w różnych naczyniach, a kopańka przechodziła ponownie szorowanie, parzenie i mrożenie w ogródku. Około tygodnia przed Bożym Narodzeniem znowu trafiała do domu. Babcia ustawiała ją na kaflowym murku, przylegającym do kuchni, i przygotowywała na niej farsz do kaszanki. W powietrzu unosił się zapach pieprzu pomieszany z zapachem sparzonej kaszy gryczanej, krwi i podrobów. Babcia sprawnie nadziewała flaki farszem i co chwila prosiła kogoś z nas, aby pomógł jej zawiązać flak. Potem kolejno łądowały one w przepastnym kotle, stojącym na kuchni, by po kilku minutach spocząć na wymytej i wyparzonej kopańce. Szczególnie lubiłem kaszankę w kielbasianym flaku. Babcia odłamywała kawałki i dawała do spróbowania nam, mamie i cioci. Tego wyjątkowego smaku i zapachu nie zapomnę nigdy. Babcia dzieliła ugotowaną kaszankę na trzy części – jedna dla niej i dla dziadka, druga dla nas, trzecia dla cioci.*

Pusta kopańka po raz trzeci była szorowana, parzona i stawiana w ogródku do przemarznięcia. Kilka dni przed świętami budziło nas krzątanie mamy. Zabierała mąkę, jajka, rodzynki, mak i twaróg i niosła to do babci. Wyskakiwaliśmy z łóżek, pośpiesznie ubieraliśmy się i pędziliśmy za nią. U babci zastawiliśmy ciocię - z podobnym jak mama ekwipunkiem - i jej dzieci. Babcia przynosiła kopańkę, polewała ją gorącą wodą, wycierała lnianą ściereczką, stawiała na dwóch krzesłach drewnianych i wsypywała



do niej mąkę, wybijała jajka i wlewała drożdże rozpuszczone w mleku. Mama i ciocia dzielnie jej asystowały. Babcia podwijiała rękawy i ręcznie wyrabiała ciasto. Patrzyliśmy na nią z podziwem. Gdy uznała, że ciasto zostało wyrobione, przykrywała kopańkę białą ściereczką i stawiała na murku, żeby wyrosło. Mieliśmy zachowywać się spokojnie, nie trzaskać drzwiami, nie robić przeciągów, bo to mogło zaszkodzić ciastu. W tym czasie rozpaliała babcia olbrzymi kaflowy piec w sieni i kontrolowała jego temperaturę sobie znanymi sposobami.

Około południa zdejmowała ceratę z olbrzymiego drewnianego stołu w kuchni, myła i wycierała jego blat, a następnie przyprószała mąką. Pojawiały się mama i ciocia, które przenosiły delikatnie kopańkę z ciastem na krzesło koło stołu. Babcia podwijiała rękawy, żegnała się i robiła znak krzyża nad ciastem, po czym wkładała w ciasto ręce po łokcie, wyjmowała kawał ciasta i poddawała go formowaniu. Spod jej rąk wychodziły makowce, „twarogowce”, chałki, plecionki... i kolejno zajmowały wysmarowane masłem blachy i blaszki. Czekaliśmy, czy zostanie w kopańce trochę ciasta dla nas, dzieci. Zawsze zostawało. Babcia dzieliła je między nas równo, potem wręczała nam do ręki łyżkę i dodatkowo wyskrobywaliśmy z kopańki resztki ciasta. Przynosiła szary papier, dzieliła go na małe części i każdy z nas mógł zrobione przez siebie wytwory z ciasta na nim położyć. Ciasto wyrastało. Cała kuchnia była obstawiona blachami i obłożona kawałkami szarego papieru z ciastem. Po wyrośnięciu ciasta babcia umieszczała kolejne blachy w piecu, a tuż przy jego drzwiczkach nasze ciasta na szarym papierze. Zamykała drzwiczki od pieca, by po około 10 minutach je otworzyć i wyjąć nasze ciasto, bo inaczej spaliłoby się na węgiel. Do dziś nie wiem, jak udawało się jej wyjmować wszystkie ciasta tak, aby były pięknie wypieczone. Takie ciasto najlepiej smakowało z mlekiem prosto od krowy. A kopańka? Kopańka ponownie była szorowana, parzona i mrożona w ogródku, by tuż przed wigilią znowu trafić na strych.

Zawsze w okresie świąt myślę o kopańce, która nie tylko gromadziła wokół siebie trzy pokolenia i trzy rodziny, ale także nadawała rytm przygotowaniom do świąt, stawała się punktem odniesienia dla naszych poczynań w tamtym okresie.

Drodzy Czytelnicy, z okazji Świąt Bożego Narodzenia i Nowego 2015 Roku w imieniu całej redakcji życzę Wam, abyście w swoim życiu zawsze znajdowali punkt odniesienia, aby Wasze życie było uporządkowane na tyle, byście czuli się bezpiecznie i umieli przekazać ważne dla Was wartości kolejnym pokoleniom.

Do Siego Roku !

Wojciech Tański



*kopańka - duże podłużne naczynie drewniane, niecka.

Nie znosiłam skoków

„Nie znosiłam skoków – miałam problemy z przeskoczeniem kozła...” – tak na uroczystym otwarciu II edycji programu WF z Klasą powiedziała Minister Edukacji Narodowej Joanna Kluzik-Rostkowska. Na spotkanie zaproszony został również Minister Sportu i Turystyki Andrzej Biernat. Konferencję zorganizowano 5 września 2014 r., na Stadionie Narodowym.

Kluzik-Rostkowska wyznała, że już od dzieciństwa jeździła na nartach. Według Pani Minister chodzi o to, żeby każdy znalazł sobie coś, co lubi w sporcie, bo to zostaje na całe życie.

Takie spotkanie było doskonałą okazją do rozmowy o kondycji wychowania fizycznego w Polsce. Poprowadził je Piotr Pacewicz, przyjaciel programu WF z Klasą. W sali pojawiły się piłeczki – pytania o 3 marzenia Pani Minister i Pana Ministra związane ze sportem w szkole. Zapytana Kluzik-Rostkowska odpowiedziała, że marzeniem jej jest, by ranga wychowania fizycznego była równa matematyce i innym przedmiotom. Pani Minister chciałaby ponadto, by doceniać wysiłek uczniów na zajęciach wf-u, a nie tylko sprawność fizyczną. Zaznaczyła, że chodzi tu o świadomość nauczycieli. Następnie Minister Edukacji Narodowej zwróciła uwagę na szeroką ofertę zajęć, by młodzież mogła sobie coś wybrać i mieć z tego przyjemność.

Minister Sportu i Turystyki Andrzej Biernat odnośnie sportu w szkole - marzy o takiej sytuacji, kiedy nie będzie niećwiczących uczniów na lekcjach wf-u, a akcja WF z Klasą będzie trwała tak długo, jak długo będzie potrzebna i zaangażuje nie tylko 1500 szkół, a 39 tys. I nie tracimy talentów pojawiających się na wychowaniu fizycznym – dodał.

Nauczyciele, zebrani na sali obrad, do bieżących potrzeb wychowania fizycznego zaliczyli potrzebę wsparcia ze strony rodziców, Ministra, innych nauczycieli

– by mówić do dzieci jednym głosem. Na sali pojawiły się również postulaty dotyczące zniesienia oceny z wf-u, nieoceniania uczniów za wyniki testów, doceniania pracy nauczycieli wf-u i tworzenia dobrych warunków pracy.

Minister Edukacji Narodowej Joanna Kluzik-Rostkowska zwróciła uwagę na problem niechęci uczniów do wychowania fizycznego. Wskazała, że należy przeprowadzić studium przypadku, by odpowiedzieć, dlaczego dzieci nie chcą uczestniczyć w tych zajęciach? Może to mała atrakcyjność zajęć? Może brak zaplecza? Czasem zajęcia są nudne. Młodsze dzieci w szkole bywają przerażone. Dziewczynki nie chcą się pocić. Jest grupa nauczycieli wf-u, którzy rutynowo podchodzą do pracy, dlatego dzieci uciekają z zajęć – powiedziała Kluzik-Rostkowska. Dzięki programowi WF z Klasą można pokazać dobre praktyki. Potrzeba nam instruktorów, by pokazać innym nauczycielom, jak prowadzić zajęcia z uczniami efektywnie. Na zakończenie Pani Minister określiła WF z Klasą jako bezcenną akcję, bo pokazuje dobre praktyki.

Uczestników konferencji zaproszono do udziału w grupach warsztatowych, gdzie poznawali pedagogikę cyrku oraz ocenę, profilaktykę i korekcję wad postawy w praktyce. Wymiana dobrych praktyk dotyczyła trzech tematów: pozyskania środków finansowych na realizację sportowych inicjatyw, partnerstwa i współdziałania na rzecz akcji sportowych dla uczniów poza szkołą, trudnych sytuacji i tematów na wychowaniu fizycznym.

W ramach Konferencji zorganizowano uczestnikom zwiedzanie Stadionu Narodowego. Chętni nauczyciele wzięli udział w bezpłatnym wejściu na zawody windsurfingowe na Stadionie Narodowym.

*Józef Rogowski
W-M ODN w Olsztynie*



Autor zdjęć: Andrzej Klich



Ekologiczni liderzy

Minął rok, a my znów zagościliśmy w Krakowie. My, to znaczy szkolni koordynatorzy programu „Szkoły dla Ekorozwoju”. Powód był oczywisty – XII Zjazd SdE, na którym wręczono certyfikaty Zielonej Flagi i Lokalnego Centrum Edukacji Ekologicznej uzyskane za działalność ekologiczną w roku 2013/14. Szkoły i przedszkola z Warmii i Mazur kolejny raz pokazały „kto tu rządzi”. Na przynane łącznie 276 certyfikatów aż 114 „zgarnęliśmy” MY.

Dla mnie ten zjazd był wyjątkowy, choć na taki się nie zapowiadał. Szkoła Podstawowa w Małdytach już w ubiegłym roku uzyskała certyfikat Zielonej Flagi na trzy lata. W tym roku więc sięgnęliśmy po niższy stopień – certyfikat Lokalnego Centrum Aktywności Ekologicznej. Trochę to nie po kolei, ale nam nie przeszkadza, a flaga jest bardzo ładna. Dużo radości i satysfakcji sprawił mi fakt, że zarówno Przedszkole Samorządowe z Małdyt, jak i Przedszkole Samorządowe z Dobrocina kolejny raz otrzymały Zielony Certyfikat.

Spokojne oczekiwanie na termin wyjazdu zaburzył telefon z propozycją, abym przedstawił uczestnikom Zjazdu osiągnięcia naszej szkoły. Przyjąłem ją jako ogromne wyróżnienie. Wyróżnienie, ale i wyzwanie, tym większe, że stałem się w ten sposób niejako reprezentantem warmińsko-mazurskich placówek oświatowych. Mam pełną świadomość ogromu i jakości pracy wykonywanej przez moje koleżanki i kolegów z innych szkół. Wiem, że każdy z nas mógłby stanąć przed szerokim audytorium zjazdowym i „nie mielibyśmy się czego wstydzić”. Mam w pamięci wrażenie, jakie wywarły na mnie wystąpienia Doroty Życzkowskiej czy Małgosi Ruszczyk z poprzednich zjazdów. Dlatego też, choć początkowo „ważyłem to lekce”, na koniec stres mnie dopadł. Suchość w gardle i pustka w głowie to objawy najważniejsze. W swojej prezentacji przedstawiłem kilka epizodów z bogatej, czteroletniej przygody szkoły z Zieloną Flagą. Nikt mnie nie wygwizdał, ani znacząco nie chrząkał, stąd śmiem sądzić, że wystąpienie zostało

ciepło przyjęte. Widziałem też wokół życzliwe twarze, co wydatnie obniżało poziom stresu. Dziękuję zatem wszystkim koleżankom i kolegom (szczególnie Ali), zarówno za drobne sympatyczne uszczypliwości przed, jak i gratulacje po wystąpieniu.

Z przyczyn powyższych trudno mi się wypowiadać na temat przebiegu całości Zjazdu. Bardzo interesujące było wystąpienie Andrzeja Bidermana z Fundacji Inicjatyw Oświatowych. Wiele ciekawych pomysłów dotyczących przyszłości programu powstało w trakcie prac grup dyskusyjnych. Dla mnie szczególnie ważna jest przyszłość 3-latków, jak nazwała Dorota Życzkowska placówki, które otrzymały certyfikat na trzy lata. Ten rok upłynął pod sztandarem LCAE, ale co będzie dalej?

Chyba nie mogę więc napisać „do zobaczenia za rok”, ale z pewnością „do zobaczenia”.

Dariusz Luczak

Szkoła Podstawowa w Małdytach

Projekt „Etyka nie tylko dla smyka”



**etyka
nie tylko dla
smyka**

W bieżącym roku szkolnym w wielu szkołach polskich wdrażany jest pilotaż projektu „Etyka nie tylko dla smyka”.

Projekt autorstwa Ośrodka Rozwoju Edukacji w Warszawie i Centralnego Biura Antykorupcyjnego ma na celu wsparcie nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej w realizacji zagadnień etycznych i antykorupcyjnych zapisanych w podstawie programowej pierwszego etapu edukacyjnego.

Działania Ośrodka Rozwoju Edukacji w Warszawie rozpoczęły się od wyłonienia koordynatorów regionalnych pilotażu. Następnie w okresie od lutego do czerwca 2014 r. dwudziestu dwóch koordynatorów wojewódzkich odbywało szkolenie w zakresie etyki. Równolegle koordynatorzy przygotowywali materiały dydaktyczne, które weszły w skład poradnika.

Kolejny etap to wyłonienie 10 szkół z terenu danego województwa. W województwie warmińsko – mazurskim zakwalifikowano następujące szkoły:

1. Szkoła Podstawowa w Czerwoncu
2. Szkoła Podstawowa w Dłużcu
3. Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Lamkowie
4. Szkoła Podstawowa nr 3 w Lidzbarku Warmińskim
5. Szkoła Podstawowa nr 3 w Olsztynie
6. Szkoła Podstawowa nr 6 w Olsztynie
7. Szkoła Podstawowa nr 29 w Olsztynie
8. Szkoła Podstawowa nr 33 w Olsztynie
9. Szkoła Podstawowa w Suszu
10. Szkoła Podstawowa w Zaborowie

Osoba wskazana przez dyrektora szkoły stała się liderem wdrażanego projektu. Liderzy odbyli 16 – godzinne

szkolenie, w trakcie którego poznali zasady prowadzenia projektu w szkole, zadania lidera oraz nauczycieli, formy wsparcia ze strony koordynatora oraz autorów projektu, a także budowę i zawartość przygotowanego poradnika.

Pilotaż projektu jest wdrażany w szkołach od listopada 2014 r. do kwietnia 2015 r. W każdej placówce lider wraz z nauczycielami, za zgodą dyrektora, przygotował plan działań obejmujący nie tylko wykorzystanie zaproponowanych w drugiej części poradnika materiałów dydaktycznych (w całości lub w części) na zajęciach obowiązkowych i dodatkowych, ale również innych działań. W planach szkół m. in. zapisano spotkania z rodzicami, konkursy dla dzieci, spotkania z przedstawicielami środowiska lokalnego oraz zajęcia otwarte. Placówki zadeklarowały również działania informacyjne (ulotki, plakaty, artykuły w prasie lokalnej, zakładka na stronie internetowej szkoły).

Podsumowanie działań odbędzie się w Warszawie w dniu 23 czerwca 2015 r. Podczas konferencji każda ze szkół wdrażających pilotaż projektu otrzyma certyfikat „Etyczna Szkoła”.

Bożena Osik
koordynator wojewódzki projektu

VII Ogólnopolskie Seminarium

Od 4 do 6 grudnia 2014 uczestniczyłem w VII Ogólnopolskim Seminarium na temat: „Komputer w Szkolnym Laboratorium Przyrodniczym”, zorganizowanym przez Polskie Towarzystwo Fizyczne oraz Instytut Fizyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Wstępny wykład **Perspektywy dydaktyki kognitywistycznej** wygłosił prof. dr hab. Bronisław Siemieniecki z Wydziału Nauk Pedagogicznych UMK w Toruniu.

Bardzo ciekawy wykład **Astronomia w kształceniu interdyscyplinarnym** zaprezentował prof. dr hab. Maciej Mikołajewski z Centrum Astronomii UMK w Toruniu.

Mówił o badaniach astronomicznych aktywności Słońca i ich wpływie na postrzeganie współczesnego świata. Zwrócił uwagę, że ocieplenie klimatu jest związane z rozwojem przemysłu, gdyż jego początek zbiega się z początkiem rewolucji przemysłowej. Jednocześnie od tego czasu obserwujemy znaczny wzrost aktywności Słońca, co powoduje wzrost średniej temperatury na Ziemi. Uczni twierdzą, że spalanie paliw kopalnych powoduje wzrost w atmosferze ziemskiej stężenia CO₂, który jest gazem cieplarnianym. Praktycznie nie mówi się o tym, że przy okazji emitowane są do atmosfery bardzo drobne cząsteczki popiołu, będące jądrami kondensacji pary wodnej. Tworzą one chmury, odbijające promieniowanie słoneczne, co z kolei powoduje zmniejszanie dopływu energii słonecznej do Ziemi. Dotychczas nie zbadano, który proces przeważa.

Następny wykład **Życie i medycyna w kosmosie** wygłosił dr Krzysztof Rochowicz, ZDF UMK w Toruniu. Mówił o wynalazkach NASA, których używamy na co dzień: odporne na zarysowania szkła okularów, elastyczna pianka poliuretanowa, termometr na podczerwień, profesjonalne obuwie sportowe, komunikacja na duże odległości, detektory dymu, przenośne narzędzia akumulatorowe, filtry wody, ulepszone opony radialne, smar w proszku, liofilizacja żywności, ulepszenie LED, korekta jakości wideo, rozruszniki serca, sztuczne serce, tomografia komputerowa i obrazowanie metodą rezonansu magnetycznego, pompy, filtry i aparatura do dializy.

Warsztat **Jak wykorzystywać laboratorium komputerowe w gimnazjum** poprowadził Tadeusz Bury z Gimnazjum nr 1 w Gdyni.

Leszek Kalinowski
W-M ODN w Olsztynie

Prawo autorskie dla nauczycieli

W placówkach dydaktycznych dochodzi niejednokrotnie, nawet nieświadomie do łamania prawa autorskiego. Jak się okazuje nauczyciel w swojej codziennej pracy wykorzystuje utwory, z których wiele podlega ochronie prawnoautorskiej. Dlatego tak bardzo ważne jest poznanie zasad korzystania z utworów i ich zwielokrotniania (kopiowania) przez instytucje oświatowe.

Korzystanie z utworów i ich kopiowanie przez instytucje oświatowe jest określane mianem użytku szkolnego i mieści się w ramach dozwolonego użytku publicznego, który można określić jako ustawowe zezwolenie na korzystanie z utworów dla realizacji określonych celów, np. celu dydaktycznego, w tym przez określone podmioty takie jak instytucje oświatowe. Aby uzyskać szczegółowe informacje na temat tego jak legalnie korzystać z utworów nie trzeba koniecznie ponosić wysokich kosztów uzyskania porady prawnej, pewnego rodzaju alternatywą jest korzystanie z bezpłatnych porad prawnych, dostępnych chociażby w sieci Internet, jak chociażby porad prawnych dostępnych na stronie fundacji Legalna Kultura (legalnakultura.pl/pl/prawo-w-kulturze/zapytaj-prawnika/szkoly-biblioteki), która zajmuje się promowaniem legalnego dostępu do dóbr kultury.

Instytucje oświatowe, w tym szkoły mogą bowiem korzystać z cudzego utworu (książki, artykułu, filmu, muzyki itp.) bez potrzeby uzyskiwania drogich licencji i każdorazowych zezwoleń autora. Pod warunkiem oczywiście, że zostaną spełnione pewne warunki korzystania z tego typu utworów.

Przede wszystkim celem korzystania z takich utworów musi być cel dydaktyczny, przez co należy rozumieć wykorzystywanie utworów w związku z nauczaniem lub zamierzonym działaniem nauczyciela ukierunkowanym na



„wyposażenie” uczniów w niezbędną wiedzę i kształtowanie umiejętności. Dlatego też wszelkie rozpowszechnianie utworów audiowizualnych (filmów) dokonywane za opłatą, choćby odbywało się na terenie placówki naukowej (szkoły), będzie potraktowane jako działanie komercyjne i nie będzie mogło korzystać z dobrodziejstw dozwolonego użytku.

Do podmiotów, które mogą korzystać z utworów w celach dydaktycznych należy zaliczyć wszystkie przedszkola i szkoły niezależnie od ich typu czy charakteru. Będą to więc z reguły placówki, do których znajduje zastosowanie ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.).

Warto podkreślić, iż dla celów dydaktycznych można korzystać z utworów oryginalnych oraz tych, które występują w tłumaczeniu, np. zagranicznych bajek. Równie ważne jest to, że utwory można zwielokrotnić różnymi technikami, czyli na przykład kopiować z wersji drukowanej do pliku cyfrowego, z wersji cyfrowej (plik elektroniczny) na inny nośnik, czy w końcu z wersji cyfrowej do formatu w postaci druku (za pomocą urządzeń reprograficznych). Co raz częściej spotyka się również prezentacje multimedialne tworzone przez nauczycieli dla uczniów, które zawierają cudze utwory i podlegają wykorzystywaniu podczas zajęć szkolnych.

Należy jednak pamiętać, że korzystanie z utworów w ramach użytku szkolnego, może dotyczyć tylko utworów już rozpowszechnionych, czyli takich utworów, które za zgodą twórcy zostały już wcześniej udostępnione publicznie. Dlatego warto wcześniej sprawdzić, czy dany utwór został już rozpowszechniony. Więcej przydatnych materiałów i informacji w zakresie korzystania z utworów w szkole można natomiast znaleźć na stronie Legalnej Kultury (legalnakultura.pl/pl/strefa-edukacji/strefa-dla-nauczycieli).

*Izabela Foryś
Fundacja Legalna Kultura*

Oferta Legalnej Kultury skierowana do nauczycieli i uczniów

Legalna Kultura działa po to, aby uświadomić wszystkim, że sposób, w jaki korzystamy z kultury ma na nią ogromny wpływ. Bez akceptacji społecznej nie będzie możliwości, aby powstawały legalne źródła. Nie tylko twórcy i producenci odpowiadają za ich dostępność, legalne źródła będą w sieci wyłącznie wtedy, gdy będzie miał kto z nich korzystać.

Legalna Kultura to pozytywna kampania, która integruje środowiska twórców i odbiorców kultury. Kształtuje poczucie odpowiedzialności za kulturę w cyfrowej rzeczywistości, promuje korzystanie z legalnych źródeł kultury.

Duża część naszych działań dotyczy przekazywania wiedzy na temat praw autorskich uczniom i nauczycielom. Dzieje się to online - na naszej stronie internetowej i podczas organizowanych przez nas warsztatów edukacyjnych.

W ciągu minionych 2 lat przeprowadziliśmy około 60 warsztatów. W każdym z nich udział wzięło około 40-50 uczestników, co daje 2500 osób, które miały szansę zapoznać się z zagadnieniami związanymi z prawem autorskim, ochroną własności intelektualnej, legalnymi źródłami kultury i możliwością pobierania oraz udostępniania treści w Internecie. Każdy z uczestników mógł zadać pytanie prawnikowi. Można powiedzieć, że w ciągu 2 lat udzieliliśmy ponad 500 odpowiedzi osobom, których praca wiąże się z praktycznym wykorzystaniem przepisów znajdujących się w Ustawie o Prawie Autorskim Prawach Pokrewnych. Osoby te (zwłaszcza z mniejszych miejscowości) często nie miałyby innej możliwości poszerzenia swojej wiedzy w tym zakresie. W ciągu ostatniego roku podjęliśmy ścisłą współpracę z Ośrodkami Doskonalenia Nauczycieli. Jest to istotny aspekt naszej działalności. Dzięki spotkaniom w ODN możemy podzielić się naszą wiedzą i doświadczeniem z dużymi grupami nauczycieli konsultantów i doradców metodycznych, którzy przekazują dalej informacje zdobyte podczas wykładów. Dzięki takim działaniom trafiamy do coraz większej ilości osób.

Poza warsztatami uczniom, nauczycielom i wszystkim zainteresowanym, oferujemy dostęp online do „Strefy Edukacji”. W zakładce dla nauczycieli udostępniliśmy scenariusze lekcji w postaci innowacyjnych materiałów do pracy edukacyjnej w zakresie praw autorskich, edukacji filmowej i nowych mediów. Szczególnym zainteresowaniem zarówno pedagogów jak i młodzieży cieszą się konspekty do pracy z filmami Stanley'a Kubricka oraz z filmem "Sugar Man". Staramy się, by scenariusze dotyczyły aktualnych spraw. W związku z 25. rocznicą pierwszych wolnych wyborów przygotowaliśmy materiały związane z 25-leciem Wolności. Zostały one udostępnione na stronie Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

W „Strefie Edukacji” zgromadziliśmy także zbiór ciekawych stron internetowych, z których korzystają nauczyciele i uczniowie. Nauczyciele mają dostęp do najbardziej interesujących i popularnych projektów i zasobów dydaktycznych. Uczniowie natomiast mogą, skorzystać ze sprawdzonych witryn, które ułatwią wykonanie prac domowych, przygotowywanie referatów i prezentacji multimedialnych, a także przenieść się w podróż po największych muzeach, bibliotekach, galeriach. Mogą skorzystać także ze Słowniczka pojęć

i Przewodnika po zagadnieniach związanych z prawem autorskim. W obu działach znajdują się pojęcia najbardziej użyteczne z punktu widzenia ucznia czy studenta.

Wszystkie autorskie materiały znajdujące się w „Strefie Edukacji” są dostępne na licencji CC BY-NC-ND 3.0 Polska.

Każdy nauczyciel, który chciałby wnieść wkład w rozwój zakładki, ma taką możliwość poprzez bezpośredni kontakt z metodykiem Legalnej Kultury.

Na stronie: www.legalnakultura.pl udostępniłmy też zakładkę „Prawo w Kulturze”. To miejsce, w którym każdy może zapoznać się z podstawowymi pojęciami i definicjami wynikającymi z Ustawy o Prawie Autorskim i Prawach Pokrewnych. W tym celu nasi użytkownicy mają do dyspozycji dwa narzędzia:

- ♦ Słowniczek, zawierający ponad 80 haseł ułożonych w kolejności alfabetycznej
- ♦ Przewodnik po prawie autorskim, podzielony na 12 kategorii najważniejszych z punktu widzenia osoby, która po raz pierwszy spotyka się z wątpliwościami dotyczącym prawa autorskiego i ochrony własności intelektualnej.

Po zapoznaniu się z definicjami i pojęciami najczęściej pojawiają się pytania o ich zastosowanie w codziennym życiu. Na naszej stronie stworzyliśmy możliwość bezpłatnych konsultacji z prawnikiem. Użytkownicy witryny mogą wysyłać swoje pytania do prawnika. Odpowiedzi na nie są publikowane w zakładce „Prawnik odpowiada / zapytaj prawnika”. Wszystkie podzielone są według odpowiednich kategorii. Nauczycielom szczególnie dedykujemy dział „Szkoły / biblioteki”.

Ponadto w zakładce „Prawo w Kulturze” opublikowane zostały materiały multimedialne:

- ♦ cykl 31 audycji, w których o prawie autorskim wypowiadają się eksperci – osoby, które na co dzień są związane ze środowiskiem twórców
- ♦ wykłady video prowadzone przez sędziego Wiesława Johanna – wykładowcę w Collegium Civitas, autora książek i publikacji naukowych z zakresu prawa prasowego i autorskiego.

Wszystkie nasze aktywności, których ogromną częścią są działania edukacyjne, mają na celu zwrócenie uwagi na fakt, że kultura to wspólnota twórców i odbiorców. Jej funkcjonowanie we współczesnej rzeczywistości możliwe jest jedynie dzięki tej specyficznej symbiozie, na którą wszyscy mamy wpływ.

Zapraszamy do korzystania z naszych zasobów.

Izabela Foryś
Fundacja Legalna Kultura



Żyj smacznie i zdrowo

15 września rozpoczęła się V edycja programu edukacyjnego „Żyj smacznie i zdrowo” marki WINIARY we współpracy z Federacją Polskich Banków Żywności.

Patronem honorowym programu został Rzecznik Praw Dziecka, a patronatami objęli: Ministerstwo Sportu i Turystyki, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Polskie Towarzystwo Nauk Żywnościowych, Wydział Nauk o Żywieniu Człowieka i Konsumpcji SGGW oraz Fundacja Klubu Szefów Kuchni.

Program „Żyj smacznie i zdrowo” skierowany jest do uczniów i nauczycieli gimnazjów w całej Polsce. Jego misją jest przekazanie młodzieży zasad prawidłowego i smacznego odżywiania, zachęcenie ich do podejmowania pierwszych prób gotowania oraz do wspólnego, rodzinnego spożywania posiłków. W ramach akcji podejmowane będą również ważne społecznie tematy marnowania żywności, niedożywienia, a także zmniejszania ilości odpadów, zużycia energii i wody.

Nauczyciele mogą zgłaszać się do programu poprzez stronę internetową. W tej edycji jedna szkoła może zamówić jeden zestaw edukacyjny, który zawiera niezbędną liczbę materiałów (książeczki kulinarne, plakaty, ankiety itd.), aby przeprowadzić zajęcia w trzech klasach.

Po dokonaniu zgłoszenia klasy nauczyciel otrzyma bezpłatnie zestaw dydaktyczny, w którego skład wchodzi:

- 14 gotowych scenariuszy lekcyjnych na temat zdrowego odżywiania, ekologii oraz niemarnowania żywności,
- CD z materiałami edukacyjnymi,
- 16 plakatów i 109 planszy edukacyjnych,
- 3 filmy edukacyjne,
- książeczki kulinarne dla każdego ucznia zawierające przepisy na smaczne i proste dania dla gimnazjalistów.

Materiały edukacyjne powstały we współpracy z metodykami, dzięki czemu są zgodne z gimnazjalnym programem nauczania i stanowią doskonałe uzupełnienie wiadomości z innych przedmiotów, np. biologii czy chemii.

Po przeprowadzeniu lekcji w oparciu o materiały edukacyjne dostarczone przez organizatora, nauczyciele wraz ze swoimi klasami mogą wziąć udział w konkursie w kategorii Wydarzenie Społeczne nawiązujące do celów programu. Nagrodą główną jest Klasa multimedialna – zestaw składający się z: tablicy multimedialnej, rzutnika, komputera, 30 tabletów oraz wycieczka do Warszawy dla zwycięskiej klasy połączona z warsztatami kulinarnymi. 29 kolejnych zwycięskich klas otrzyma dla swoich szkół nowoczesne tablice multimedialne, a kolejne 30 - laptopy.

Szkoły, które wygrają Klasę multimedialną oraz tablice multimedialne, odwiedzą przedstawiciele programu „Żyj smacznie i zdrowo”, którzy wręczą uroczyste nagrody oraz przeprowadzą zajęcia dla uczniów.

W IV edycji programu wzięło udział ponad 38% szkół gimnazjalnych w Polsce. Ponad 3 900 nauczycieli wyedukowało w dziedzinie zdrowego odżywiania ponad 126 000 uczniów z 4 500 klas. Mamy nadzieję, że nadchodząca edycja zakończy się jeszcze większym sukcesem!

Agnieszka Sawińska



Wizyta studyjna w Wilnie i Rydze

Od 3 do 7 czerwca 2014 roku 22 dyrektorki przedszkoli z naszego województwa wzięły udział w szkoleniowym wyjeździe studyjnym do Wilna i Rygi. Celem wyjazdu było poznanie systemu opieki i edukacji nad dzieckiem w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym, a także sposoby realizacji edukacji w języku ojczystym.

Wyjazd zorganizowały Teresa Pupel, nauczyciel konsultant ds. edukacji przedszkolnej, i Lubomira Tchórz doradca metodyczny języka ukraińskiego, pracownice Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Olsztynie.

Pierwszą naszą wizytą było spotkanie w Wileńskim Żłobku-Przedszkolu „Kluczyk”. Dyrektorem przedszkola jest pani Danuta Michno. Do tej placówki uczęszcza 240 dzieci, w tym 7 oddziałów realizuje program w języku polskim a 2 oddziały są rosyjskojęzyczne. Przedszkole jest bardzo dobrze wyposażone. Funkcjonują tu gabinety logopedyczny i terapeutyczny. Przedszkole posiada bogatą ofertę zajęć dodatkowych, ma swój kalendarz świąt i tradycji, które kultywuje. Przekonałyśmy się o tym, uczestnicząc w krótkim programie tanecznym przygotowanym na nasze powitanie. Podziwiałymy muzykalność dzieci, ich wyczucie rytmu i niezwykłą gibkość.

Drugą placówką, którą odwiedziliśmy, było Przedszkole Integracyjne „Przy Parku Bajek”. Dyrektorką tej placówki jest pani Krystyna Kopanickiene. Do tego przedszkola uczęszczają dzieci z różnego rodzaju zaburzeniami takimi jak: zaburzenia emocjonalne, komunikacyjne, z zespołem Downa, Aspergera, autyzmem i innymi chorobami. Oprócz dzieci wileńskich do placówki przyjmowane są dzieci z rejonu wileńskiego. Pobyt dzieci spoza Wilna zorganizowany jest w systemie tygodniowym. Dzieci przywożone są w poniedziałek, a odbierane w piątek po zajęciach. Przedszkola, które odwiedziliśmy, pracują od godziny 6.00 do 19.00. Praktycznie dzieci wracają do domu na noc. I w tym Przedszkolu funkcjonują grupy polskojęzyczne. Mimo ogromnego zaangażowania pani dyrektor, zaopatrzenie w środki dydaktyczne w Przedszkolu były dość skromne.

Byłyśmy też z wizytą w Progimnazjum im. Jana Pawła II. Budowę tej placówki sfinansowało państwo litewskie oraz



Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”. W 2002 roku po reformie istnieje tu Szkoła Podstawowa i Gimnazjum. W szkole tej pracuje 60 nauczycieli a uczy się 700 uczniów. Szkoła szczeni się sztandarem, który dla społeczności szkolnej jest symbolem jedności i wiary. Utkany został w Częstochowie, a fundatorem był mini. Sekretariat Górnictwa i Energetyki NSZZ „Solidarność” w Katowicach, Koncern Energetyczny Łódź-Teren SA. Szkoła posiada ludowe stroje góralskie dzięki prywatnym sponsorom z Polski.

Po południu miałyśmy okazję zwiedzić Wilno. To miasto z klimatem, pełne zabytków i śladów minionych czasów. Nie dziwi sentyment wspomnień tych, którzy po wojnie po zmianie granic przyjechali do Polski. Podziwiałymy Ostrą Bramę, kościoły, Stare Miasto. Zasmucił nas tylko widok cmentarza Na Rossie. Niszczą pomniki nagrobne, małe dzieła sztuki. Mamy nadzieję, że znajdą się środki i czas, by ten piękny cmentarz odnowić i przywrócić mu należne miejsce w historii Wilna. To taki sam problem jak u nas cmentarze niemieckie. Lokalne społeczności, młodzież w ramach różnych projektów zaczynają dbać





o te miejsca pamięci. Cmentarze to ślady ludzi, którzy tu żyli, pracowali, budowali dla tej społeczności. Taka była historia. Historia to korzenie naszej świadomości. Bez nich naród umiera. Szacunek do takich miejsc trzeba uczyć od dziecka, by potem nie wstydzić się za akty wandalizmu ograniczonych ludzi, zaślepionych nienawiścią i złe pojętym patriotyzmem.

W Rydze odwiedziliśmy prywatne przedszkole i szkołę, w której językiem wiodącym jest język rosyjski. Opłata w placówce prywatnej pokrywa w całości koszty realizacji programu z wyjątkiem wynagrodzenia kadry pedagogicznej. Przedszkole to czynne jest w godzinach 8.00- 19.00. Grupy liczą tylko 12 osób. Opłata miesięczna w tej placówce, wynosi 400 euro, 200 euro dopłaca państwo. Miałyśmy czas by obejrzeć Stare Miasto z ratuszem i pięknymi kamienicami z mnóstwem architektonicznych detali. Szczególnie piękny jest dom Bractwa Czarnogłowych, katedra, zamek. Część z nas trafiła do restauracji, której atrakcją polega na ograniczeniu oświetlenia na rzecz wyostrenia smaku.

W drodze powrotnej decyzją podjętą przez uczestniczki wyjazdu było ogłoszenie zbiórki książek i zabawek dla dzieci z przedszkoli w Wilnie. Do akcji bardzo aktywnie przystąpiły dyrektorki przedszkoli z Iławy. Szczególne



podziękowania należą się całym społecznościom przedszkolnym Przedszkoli Miejskich nr 4 i nr 6 w Iławie. W Olsztynie na słowa podziękowania zasługuje społeczność Przedszkola Miejskiego nr 40. Tu zebrano nie tylko książki, ale i odzież, artykuły piśmiennicze i artykuły do zajęć plastycznych. Dużym wyzwaniem stał się transport zebranych rzeczy. Trzeba powiedzieć, że było to możliwe dzięki dobroci i ludzkiej życzliwości. Pracownica Urzędu Marszałkowskiego dowiozła kartony z Iławy do W-M ODN w Olsztynie, jadąc do pracy. Nauczycielka z Przedszkola Miejskiego nr 6 w Iławie przywozła dary dla dzieci przy okazji przyjazdu na spotkanie w ramach Seminarium Wychowania Przedszkolnego. Waldemar Żakowski, dyrektor naszego Ośrodka, użyczył samochodu, by dostarczyć zebrane rzeczy do Bartoszczyk. Dalej pojedą z wycieczką albo pielgrzymką z kościoła w Bartoszczykach.

Pod koniec czerwca na spotkaniu podsumowującym wyjazd pokusiliśmy się o podsumowanie wyjazdów studyjnych, których celami było poznanie opieki i edukacji w Belgii, Holandii na Litwie i Łotwie z naszym. Możemy powiedzieć, że nie mamy się czego wstydzić jeśli chodzi o bazę, warunki, wyposażenie. Niektóre rozwiązania są możliwe do wdrożenia u nas, szczególnie w przedszkolach o trudniejszych warunkach lokalowych. Cieszy fakt, że coraz więcej przedszkoli w naszym województwie wyraża ochotę na współpracę międzynarodową, a wiele taką współpracę już podjęło. Przedszkola modyfikują swoje programy, formy pracy z dziećmi i rodzicami, chociażby dotyczące wdrażania dzieci do samodzielności, pracy w zespołach czy współpracy nad rozwiązywaniem problemów. Bez wątpienia podróż kształca.

*Teresa Pupał
W-M ODN w Olsztynie*





Z Ukrainy przez Bartoszyce do wspólnej Europy

Cała społeczność szkolna Zespołu Szkół z Ukraińskim Językiem Nauczania w Bartoszycach w dniach 5-12 listopada 2014 r. gościła 19-osobową delegację uczniów i nauczycieli z Ukrainy.

Młodzież z Ogólnokształcącej Średniej Szkoły w Synkowie (obwód lwowski) wraz ze swoimi rówieśnikami z Bartoszyca realizowała edukacyjny projekt „Z Ukrainy przez Bartoszyce do wspólnej Europy” w ramach zadania publicznego Ministerstwa Edukacji Narodowej pn. „Polsko-Ukraińska Współpraca Młodzieży”.

Gimnazjaliści w ramach warsztatów wiedzy obywatelskiej zapoznali gości z Ukrainy z historią Ziemi Bartoszyckiej, zaprezentowali pracę swojej szkoły oraz osiągnięcia. Ciekawe prezentacje multimedialne, a później wycieczka historycznymi miejscami Bartoszyca zainteresowały uczniów i nauczycieli z Synkowa.

Zabawy integracyjne podczas wieczornego spotkania już w pierwszy dzień pobytu gości w Bartoszycach wpłynęły na szybkie nawiązanie znajomości. Następne dni to treningi kozackiej sztuki „bojowy hopak” oraz taekwondo. Zajęcia pozwoliły zdobyć pewne umiejętności związane z ukraińską i koreańską sztuką walki oraz zapoznać się z alternatywnymi formami spędzania wolnego czasu.

Był też czas na warsztaty muzyczne i poznanie polskiej wersji popularnej piosenki „Hej, sokoły”. Nic tak nie zbliża jak wspólne śpiewanie, a przy tym improwizowanie różnych tańców. Największą popularnością cieszył się wśród młodzieży taniec belgijka.

Poprzez udział w zajęciach kulturoznawczych uczestnicy projektu pogłębili wiedzę na temat ukraińskiej i polskiej muzyki, literatury, doskonalili umiejętności związanych ze śpiewem, recytacją, prezentacją, grą aktorską, teatrem.

Ważnym wydarzeniem podczas realizacji zadania był udział młodzieży z Ukrainy w VI Wojewódzkim Przeglądzie Małych Form Teatralnych pn. „Ja i mały teatr”.

Goście zaprezentowali widzom spektakl poświęcony tragicznym wydarzeniom na Ukrainie, a mianowicie trwającej wojnie na wschodzie kraju. Występ był niezwykle wzruszający, szczególnie gdy młodzi Ukraińcy wcielali się w rolę żołnierzy, którzy, żegnając się ze swoimi bliskimi, wyjeżdżali na Wschód, aby bronić swojej Ojczyzny przed wrogiem.

Nie tylko podczas teatralnych prezentacji, ale i na co dzień, młodzież ukraińska z wielką świadomością i dojrzałością patrzy na tegoroczne wydarzenia w Ukrainie i wie, jak ważna jest niepodległość Ojczyzny. O nią dzisiaj walczą ich starsi bracia i ojcowie. Ich marzeniem jest, aby działania wojenne szybko skończyły się i tak jak ich rówieśnicy z Polski mogli świętować Dzień Odzyskania Niepodległości. Z tą też świadomością nasi goście wzięli udział w XI Bartoszyckim Biegu Niepodległości, reprezentując barwy Ukrainy.

W pamięci uczniów i nauczycieli z Ukrainy na długo pozostaną: wycieczki do zamków w Lidzbarku Warmińskim i Malborku; zwiedzanie Misyjnego Muzeum w Pieniężnie i cerkwi z awangardowym ikonostasem Jerzego Nowosielskiego w Górowie Itaweckim; gościnność i aktywny odpoczynek w Ośrodku „Gwarek” w Giżycku oraz rodzinna atmosfera, otwartość i wielkie serce wielu nauczycieli, rodziców, kolegów, którzy uczestniczyli w tym przedsięwzięciu.

Natomiast dla Gimnazjum nr 3 z Ukraińskim Językiem Nauczania w Bartoszycach realizacja międzynarodowego przedsięwzięcia była kolejnym przykładem aktywności społecznej gimnazjalistów, ich rodziców i nauczycieli, którzy, angażując swoje siły i energię, podarowali trochę radości dzieciom z Ukrainy.

Realizacja projektu „Z Ukrainy przez Bartoszyce do wspólnej Europy” była możliwa dzięki finansowemu wsparciu Ministerstwa Edukacji Narodowej, Stowarzyszenia Absolwentów, Sympatyków, Przyjaciół Szkoły ZS z UJN „Kałyna”, a także zaangażowaniu uczniów, nauczycieli i pracowników szkoły oraz rodziców.

*Lubomira Tchórz
W-M ODN w Olsztynie*



„Stare cmentarze – ginący element krajobrazu Warmii i Mazur”

Zagubiona kępa drzew pośród pól albo zapomniane miejsce na skraju wsi. Tak wyglądają dziś stare, „poniemieckie” cmentarze. Kiedy się w nich zanurzysz, ogarnia cię przyjemny chłód, ale widok zaskakuje, a często poraża. Zniszczone nagrobki, resztki żelaznych, niegdyś pięknie kutych lub odlewanych krzyży, gdzieś tam elementy dawnego wystroju grobów. Albo też wrośnięte w drzewa pozostałości metalowych ogrodzeń. I cisza. I jeszcze szata roślinna. Przede wszystkim barwinek i bluszcz. Te zimozielone krzewinki są wręcz wskaźnikiem, że jesteśmy na terenie dawnej nekropolii. Pośród drzew królują klony. Pozornie nie ma w tym nic dziwnego, bo przecież to powszechnie występujące drzewa. Jednak właśnie one były sadzone przez dawnych mieszkańców tych ziem jako oznaka miłości i długowieczności. Roztaczały także opiekę nad duszami zmarłych. Obok nich rosną dęby, lipy, zdarzają się kasztanowce, jawory, jesiony. Wśród krzewów przeważa śnieguliczka. Czasem rośnie tak gęsto, że uniemożliwia dotarcie do grobów.

Co się stało z tymi niegdyś pięknymi miejscami? Wszędzie było tak samo. Nowi osadnicy rozkradli elementy wyposażenia cmentarzy. Często też rozkopywali groby w poszukiwaniu kosztowności. Trudno ich dziś krytykować. Ludzie, którzy przeżyli okropieństwa wojny, niszczyli ślady po dawnym okupancie. Pobudki z pewnością były różne. Przede wszystkim nie było komu stanąć w obronie prochów przodków.

Wiosną 2014 roku Zespół Parków Krajobrazowych Pojezierza Iławskiego i Wzgórz Dylewskich w Jerzwałdzie, Ostródzkie Stowarzyszenie Kulturowe „Sasinia” oraz Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Olsztynie – Olsztyńskie Centrum Edukacji Ekologicznej zorganizowały konkurs pod hasłem „Stare cmentarze – ginące elementy krajobrazu Warmii i Mazur”. W konkursie mogli wziąć udział uczniowie szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z powiatów: iławskiego, ostródzkiego, sztumskiego (gmina Stary Dzierzgoń). Zadaniem uczestników było stworzenie opracowania przedstawiającego lokalizację cmentarza, jego krótki rys historyczny ze wskazaniem najstarszych i szczególnych nagrobków, opis przyrodniczy obiektu (gatunki roślin rosnących na cmentarzu), dokumentację fotograficzną obecnego stanu, dokumentację fotograficzną z działań podejmowanych przez uczniów, jak na przykład pomiar obwodów drzew, złożenie wniosku do Urzędu Gminy o ochronę pomnikową konkretnego drzewa.

Na terenie objętym obwodem Szkoły Podstawowej w Małdytach zlokalizowaliśmy 14 miejsc pochówku. Tylko jeden cmentarz jest nowy,

powstały po II wojnie światowej. Pozostałe to miejsca opuszczone lub wykorzystane ponownie do chowania zmarłych. Uczniowie biorący udział w konkursie przyrzekli się bliżej czterem takim miejscom. Pracując w grupach podjęli trud udokumentowania obecnego stanu nekropolii, zgłębiali historię cmentarza i miejscowości, rozpoznawali rosnące wokół rośliny. Uprzątnęli również zalegające śmieci. Pomagali w tym ich rodzice, za co należą się im słowa podziękowania. W większości miejsc prace trwały od wczesnej wiosny. Dzięki temu młodzi badacze mogli przyrzeć się sezonowym zmianom szaty roślinnej. Jej wiosenny brak pozwolił też ujrzeć cmentarz w całej okazałości.

Jednym z zapomnianych miejsc jest cmentarz w Małdytach. Tu pracowała grupa, w skład której wchodziła Julia Zdunek, Natalia Kowalczyk i Kornel Wąsowski. Większość mieszkańców nawet nie zdaje sobie sprawy z istnienia tego cmentarza. Położony na zapleczu dwóch zakładów naprawy samochodów, na krawędzi Kanału Elbląskiego, jest obecnie miejscem rzadko odwiedzanym. Niegdyś piękny, dziś trudno dojrzeć w nim nekropolię. Wyróżnia go zwarta pokrywa bluszczu i niezwyklej urody drzewa. Tu też uczniowie natrafili na jeden z najstarszych zachowanych nagrobków – wykonany z piaskowca postument z pierwszej połowy



Cmentarz w Dobrocinie – odczytywanie napisu na obelisku rodziny von Domhardt

(fot. T. Wiosna)



XIX wieku. Może pozostał ze względu na polsko brzmiące nazwisko pochowanej osoby. Zarówno wielkość cmentarza, jak i szata roślinna oraz widoczne w gruncie ślady dawnych budowli świadczą o jego dużym znaczeniu. Wydaje się, że jest to najstarsze miejsce pochówku na tych terenach, znaczone na wszystkich dostępnych mapach. Według relacji świadków, po wojnie przyjeżdżały tu całe kolumny samochodów, wywożąc cenne elementy wyposażenia. Prace na tym cmentarzu nie zostały jeszcze zakończone. Uczniowie szykują wnioski do Urzędu Gminy w sprawie uznania niektórych drzew za pomniki przyrody. Chcieliby też rozpropagować to miejsce wśród mieszkańców gminy.

Innym ciekawym miejscem jest cmentarz rodowy rodziny von Eben. Położony dziś w trudno dostępnym miejscu zachował niektóre elementy dawnego wystroju. Na szczególną uwagę zasługuje grób generała Reinholda von Eben, jednego z właścicieli okolicznych włości, racjonalizatora, administratora, ale przede wszystkim wielkiego miłośnika koni i polowań. Jego pasja została uwieczniona na granitowym nagrobku w postaci misternie wykutego konia. Góruje nad nim potężny, również granitowy krzyż. Tu uczniowie, a byli to Wiktoria Kaczkowska, Hubert Kalinowski i Martyna Tomczonek, mogli wykazać się żyłą detektywistyczną. Dysponując napisem wyrytym w skale, znaleźli w Internecie wiele informacji, zarówno na temat Reinholda, jak i innego jego krewnego, również generała, Johanna von Eben. Przypuszczamy, że spoczywa on w miejscu, gdzie stoi „żołnierski”, prosto ciosany, także granitowy obelisk ze śladami otworów po dawnym napisie. Leśnica była terenem działania Szymona Górskiego i Gabriela Pokory. Zachował się tu niewielki cmentarzyk położony na wzgórkach, na rozwidleniu asfaltowej drogi do Sambrodu i polnej do Zalesia. W tym miejscu chyba najbardziej zachowała się dawna geometria nekropolii. Choć groby zniszczone są jak wszędzie, to jednak wiele obudów wykonanych z żelaza, betonu lub lastryko oparto się niszczycielskiej sile człowieka i przyrody. Zwraca uwagę duża ilość grobów dziecięcych. Ciekawym elementem jest betonowa podstawa pod tablicę nagrobną w kształcie dębowego pnia z obciętymi gałęziami. Dąb symbolizuje wieczność, trwałość, ale obcięte gałęzie mówią o kresie ziemskiego żywota. W innym miejscu stoi postument z resztką odlewanego z żelaza krzyża. Zapewne sam krzyż trafił na złom. W kilku miejscach elementy dawnego ogrodzenia nagrobków powrastały w drzewa. Tu też młodzi badacze natrafili na dwie stare tuje, które dumnie świadczą o dawnej świetności tego miejsca. Cmentarzyk czasem odwiedzają uczniowie małyckiego gimnazjum. Tego roku oddali cześć zmarłym zapalając świeczkę na każdym grobie.

Ostatnim miejscem jest cmentarz w Dobrocinie. Zajmuje północną część rozległego, piaszczystego wzniesienia. Tu historia łączy się z teraźniejszością, ponieważ centralna część dawnej nekropolii posłużyła za teren budowy kościoła oraz założenie nowego miejsca pochówków. Obecni mieszkańcy zadbali jednak o to, aby pamięć o ich

poprzednikach nie zginęła. Z pozostałości likwidowanych grobów utworzyli rodzaj lapidarium w najbardziej reprezentacyjnej części nowego cmentarza.

Znajduje się też tu obelisk z początku XIX wieku upamiętniający żyjącego w wieku XVIII Johanna Friedricha von Domhardta i jego rodzinę. Ten właściciel dawnego Dobrocina (Alt lub Gross Bestendorf) był postacią nietuzinkową. Jako Nadprezydent Prus Wschodnich reprezentował bezpośrednio władzę cesarza. Zastąpił również tym, że był głównym inicjatorem budowy Kanału Mazurskiego.

W starej części cmentarza zachował się pięknie kuty żelazny krzyż. Oparł się poszukiwaczom złomu, ponieważ wrósł ramieniem w drzewo. Inną ciekawostką jest krzew agrestu rosnący obok zapomnianego nagrobka. Być może jego zadaniem było odganianie złych mocy od duszy zmarłego. Znaleźć można także krzewy trzmieliny i śnieguliczki. Te informacje zgromadzili: Karolina Stoma, Michał Wiosna i Szymon Kardasz. Wiele trudu zajęło im między innymi odczytanie zniszczonego napisu na obelisku. Dokonali tego z pomocą węgla do malowania i papieru, a końcowy efekt robi wielkie wrażenie.

Prace konkursowe były dla uczniów świetnym poligonem badawczym. Poznawali nie tylko szatę roślinną cmentarzy, ale, może przede wszystkim, historię i kulturę regionu. Uczyli się obserwować, mierzyć, czytać mapy, poszukiwać informacji, dokumentować. Ale także była to dla nich znakomita zabawa. Jakość wykonanych przez nich opracowań okazała się niezwykle wysoka. Doceniła to komisja konkursowa, która przyznała wszystkim naszym grupom pierwsze miejsca.

*Dariusz Luczak
Szkoła Podstawowa w Małdytach*



*Cmentarz w Dobrocinie – kuty żelazny krzyż wrośnięty w drzewo
(fot. T. Wiosna)*

Z ŻYCIA SZKÓŁ



Niecodzienna lekcja historii

10 listopada 2014 roku w **Gimnazjum nr 1 im. Polskich Noblistów w Ostródzie** odbyła się uroczysta akademia z okazji Święta Niepodległości. Było to widowisko łączące elementy artystyczno-patriotyczne. Utwory recytowane i śpiewane przypominały o walce Polaków z zaborcami oraz o powstaniu Państwa Polskiego w 1918 r. Apel przygotowany został przez uczniów klasy Ia, IIa i Estradę Muzyczną.

Po uroczystości głos zabrała dyrektor Wiesława Szczygielska i odczytała fragment listu Prezydenta RP. Podziękowała także uczniom i opiekunom za „żywą lekcję historii”.

Jak co roku 11 listopada delegacja szkolna zapaliła znicze przy Dębach Katyńskich i uczestniczyła w miejskich obchodach Święta Niepodległości.

Katarzyna Fijas
Gimnazjum nr 1 w Ostródzie

Symbolika świąt narodowych oraz wszelkiego rodzaju rocznic związanych z tematyką państwową jest niezwykle istotnym aspektem w wychowaniu młodych pokoleń. Ważne daty wpisane w historię państwa i narodu powinny być jak najczęściej przybliżane i przypomniane. *Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie* - te mądre słowa Jana Zamoyskiego mają wartość ponadczasową. Bo to od nas dorosłych zależy, jak ukształtujemy młodych ludzi pod względem obywatelskim i patriotycznym. Czasy, w których żyjemy i pośpiech życia codziennego nie ułatwiają nam tych jakże ważnych „powrotów do przeszłości”. Dlatego dzisiejsza szkoła





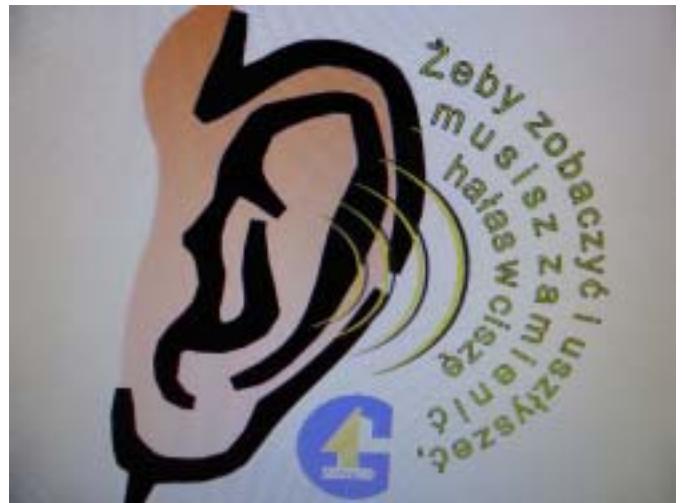
powinna brać na siebie obowiązek organizacji działań propagujących patriotyzm.

W **Gimnazjum nr 1 im. Polskich Noblistów w Ostródzie** podejmujemy wiele ważnych inicjatyw, by przybliżyć młodzieży ważne wydarzenia historyczne w prosty i przystępny sposób. Staramy się, aby państwowość i symbolika narodowa nie ograniczała się tylko do godła, flagi, czy wiadomości przekazanych przez nauczyciela podczas lekcji. Dbamy, aby ważne treści z dziejów Polski znalazły się również podczas realizacji zajęć pozalekcyjnych i projektów wewnątrzszkolnych.

Przykładem takich działań może być poranek poetycki upamiętniający II wojnę światową, który odbył się w naszej szkole w środę 12 listopada 2014r. W tym roku obchodzimy 75 rocznicę wybuchu II wojny światowej, 70 rocznicę Powstania Warszawskiego, toteż nie sposób przejść obojętnie obok tych ważnych wydarzeń. Przygotowania do poranku trwały już od września. Uczniowie wyszukiwali najważniejsze informacje dotyczące II wojny światowej, dobierali oprawę muzyczną oraz wiersze znanych twórców literatury wojennej. Stworzony w ten sposób scenariusz posłużył do zorganizowania imprezy szkolnej o charakterze patriotycznym. Postanowiliśmy, że odbędzie się ona w listopadzie - miesiącu wspomnień o tych, co odeszli, by w ten skromny sposób oddać hołd poległym za wolność Ojczyzny. Przez kalejdoskop wojennych wspomnień przewijali się znani poeci: K.K. Baczyński, A. Słonimski, W. Broniewski, J. Lechoń. Ich wierszom towarzyszyła oprawa muzyczna w wykonaniu uczniów naszego gimnazjum, którzy zaśpiewali znane piosenki, takie jak: *Pałacik Michła*, *Warszawo ma*, *Idę dziś walczyć mam*, *Biały krzyż*, czy *Dziewczyna z granatem*. Całości dopełniał obraz z projekcji multimedialnej o wojnie. Scenografię spektaklu osadzono na gruzach powstańczej Warszawy. Uczniowie zostali ubrani w wojskowe stroje i akcesoria udostępnione przez Macieja Schwarca z Ostródzkiej Grupy Rekonstrukcji Historycznych. Spektakl reżyserowali nauczyciele biblioteki: Joanna Jasińska i Bożena Jankowska-Iwaniec.

Taka niecodzienna lekcja historii może być doskonałym przykładem na to, jak w przystępny sposób uczyć młodzież poszanowania dziedzictwa narodowego.

Joanna Jasińska
Gimnazjum nr 1 w Ostródzie



Zamienić hałas w ciszę

W ubiegłym roku szkolnym dwie kilkunastoosobowe grupy uczniów **Gimnazjum nr 1 w Szczytnie** realizowały projekt edukacyjny, którego celem było m.in. uświadomienie zagrożenia hałasem i ograniczenie hałasu w szkole.

Zaczęliśmy od diagnozy. Młodzież przeprowadziła ankietę „Co wiemy o hałasie?” i za pomocą aplikacji na smartfona zmierzyła natężenie hałasu w różnych miejscach szkoły. Uczniowie, którzy podejrzewali u siebie problemy ze słuchem (30 osób), zostali przebadani przez audiologa.

Do walki z hałasem w szkole wykorzystane zostały ulotki, pogadanki, samodzielnie zaprojektowane i wykonane znaki graficzne „Nie hałasuj”. Dla uczniów oraz rodziców przygotowaliśmy humorystyczny spektakl słowno-muzyczny „Czy wiedzą młodzi, że hałas szkodzi?”

Pojawił się też pomysł wymiany hałaśliwego, alarmowego dzwonka szkolnego na bezstresowy. Aby rozwiązać problem finansowy, zaproponowałam uczniom zgłoszenie naszego projektu do konkursu



Pomiary natężenia dźwięku

„Projekt z klasą”, w którym można wygrać grant w wysokości 2 000 zł. Młodzież bez wahania stwierdziła, że warto spróbować.

I tu zaczęły się wielkie emocje - poszukiwanie grona osób głoszących on-line na nasz projekt, codzienne oddawanie głosów, sprawdzanie rankingu... Oczywiście nie brakowało sceptyków wśród uczniów i nauczycieli. Jednak determinacja i walka do końca okazały się skuteczne i miło było po 3 tygodniach oczekiwania na wyniki przekazać w szkole dobrą wiadomość – wygraliśmy!

Pieniądze zgodnie z zamiarem, przeznaczyliśmy na wymianę dzwonka szkolnego. Teraz lekcje i przerwy zaczynają się w naszej szkole kilkunastosekundowym sygnałem muzycznym (przed Bożym Narodzeniem będzie to melodia świąteczna). Z ostatniej ankiety wynika, że 90 % uczniów ocenia zmianę dzwonka pozytywnie, a wśród komentarzy można przeczytać m. in.:

- ◆ nowy dzwonek jest mniej stresujący
- ◆ jest przyjemniejszy dla ucha
- ◆ nie „zrywa”
- ◆ jest oryginalny
- ◆ daje energię na kolejne lekcje
- ◆ jest po prostu lepsza atmosfera

Udział w konkursie grantowym był okazją do zdobycia nowych, ciekawych doświadczeń. Z przyjemnością obserwowałam, jak w uczniach budzi się świadomość i odpowiedzialność za stan swojego zdrowia, jak samodzielnie rozwiązują problemy i integrują się w działanie.

*Alina Borodziuk
Gimnazjum nr 1 w Szczytnie*



Szkoła Promująca Zdrowie

16 października 2014 r. o godzinie 11.00 w Centrum Użyteczności Publicznej Starostwa Powiatowego w Ostródzie odbyła się Wojewódzka Konferencja Szkół Promujących Zdrowie.

Wykład inauguracyjny pt. „Radosny styl życia jako ważny element profilaktyki onkologicznej” wygłosił doktor nauk humanistycznych w zakresie filozofii – Krzysztof Wojcieszek z PEDAGOGIUM Wyższej Szkoły Nauk Społecznych w Warszawie.

Ponadto odbyło się uroczyste wręczenie Certyfikatu Warmińsko – Mazurskiego Kuratora Oświaty „Szkoła Promująca Zdrowie” kolejnej grupie szkół i placówek naszego województwa z krótką prezentacją ich dorobku oraz informacją o realizacji programów prozdrowotnych.

*Grażyna Lipińska
Gimnazjum w Durągu*





Otwarcie lapidarium w Kurzętniku

22 października 2014 roku w **Zespole Szkół im. Władysława Jagiełły w Kurzętniku** odbyło się uroczyste otwarcie Lapidarium, w którym utworzono pomnik przyrody – „Grupa trzech głazów narzutowych w Kurzętniku”. Patronaty nad uroczystością objęły: Kuratorium Oświaty w Olsztynie, Państwowy Instytut Geologiczny – Oddział Geologii Morza w Gdańsku. Inicjatorką projektu budowy jest Alicja Szarzyńska z Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Olsztynie – kierownik Olsztyńskiego Centrum Edukacji Ekologicznej. Oznaczeniem składu mineralnego eksponatów zajął się dr Piotr Ziółkowski – geolog z Wydziału Geologii Uniwersytetu Warszawskiego. Kurzętnickie Lapidarium zostało wpisane do Centralnego Rejestru Geostanowisk Polski przez Oddział Geologii Morza Państwowego Instytutu Geologicznego - PIB z siedzibą w Gdańsku (warto dodać, że ze względu na jego umiejscowienie na terenie zabudowanym jest to ewenement w skali kraju).

Budowę Lapidarium sfinansowano m.in. ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie za pośrednictwem Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Olsztynie – Olsztyńskiego Centrum Edukacji Ekologicznej. Przedsięwzięcie wsparły miejscowe firmy, osoby prywatne, pomagali rodzice uczniów, nauczyciele, geolodzy z Wydziału Geologii UW, strażacy, rolnicy. Dzięki dużemu zaangażowaniu społeczności lokalnej udało się wybudować muzeum, które będzie inspiracją do poszerzania wiedzy z dziedziny geologii, geografii, przyrody.

Koordinatorami projektu są Jacek Rydel i Marek Dziekoński. Na uroczystość przybyli między innymi: dr Regina Kramarska Dyrektor Oddziału Geologii Morza

Państwowego Instytutu Geologicznego - PIB, Alicja Szarzyńska – Kierownik OCEE w Olsztynie, Grzegorz Siemieniuk przedstawiciel WFOŚiGW w Olsztynie, Wojciech Dereszewski Wójt Gminy Kurzętnik, Zbigniew Lewicki Przewodniczący Rady Gminy Kurzętnik, darczyńcy głazów, przedstawiciele firm, strażacy z Krzemienia, a także osoby prywatne, które wsparły budowę muzeum skalnego. Muzeum Skalne w Kurzętniku jest jednym z większych w Polsce. Występują tu „olbrzymi skalne”, którym nadano statut pomnika przyrody - „Grupa trzech głazów narzutowych w Kurzętniku” i na cześć darczyńców nazwano imionami: Jan, Adam, Kazimierz. Podziwiać można również mniejsze wartościowe eksponaty np. skały typu piroksenit, marmury, wapienie krynoidowe, porfiry, granity rapakivi, migmatyty, kwarcyty, dioryty, melafiry, gabra. Skały te gromadzono przez wiele miesięcy, mają one niepowtarzalny charakter i cechuje je ciekawy skład petrograficzny, rzadko spotykany na terenie naszego kraju. Zachęcamy do zwiedzania Lapidarium – eksponaty zostały oznaczone i sklasyfikowane, a opisy znajdują się na tablicach informacyjnych.

*Jacek Rydel
Zespół Szkół w Kurzętniku*





Zielona Flaga – wspomnienie

W Krakowie, 29 września 2014 r. wielu nauczycieli Warmii i Mazur przeżywało wspólnie, wielkie wydarzenie, jakim był XII Ogólnopolski Zjazd Szkół dla Ekorozwoju, podczas którego wręczane były międzynarodowe wyróżnienia ekologiczne dla szkół - Zielone Flagi oraz krajowe - Lokalnego Centrum Edukacji Ekologicznej. Była to wyjątkowa konferencja, ponieważ spotykali się liderzy ekologii z całej Polski „najlepsi z najlepszych”. Wśród nich prawie połowa uczestników z naszego województwa, a potwierdza to fakt, że na 277 certyfikatów, aż 114 przyznano dla placówek Warmii i Mazur. To wspaniałe świadectwo troski o nasz region poprzez prowadzone szerokie działania ekologiczne. Ponadto czujemy się bardzo dumni, że co roku placówka z naszego województwa prezentuje działania podczas konferencji. To wielkie wyróżnienie dla szkoły, a jednocześnie wielkie wyzwanie pokazania się przed taką widownią. Sama przeżywałam to w ubiegłym roku, tym bardziej, że odbierałam pierwszą Zieloną Flagę. Jednak cieszył mnie fakt, że zainteresowaliśmy swoimi działaniami innych. W kularach otrzymałam mnóstwo ciepłych słów, podziękowań i gratulacje, że tyle nam się udaje zrobić na rzecz ekologii najbliższego środowiska. Było to ogromne przeżycie, ale przelożyło się to na promocję mojej szkoły. Poprzez to z zaszczytem prezentowałam nie tylko swoją szkołę, ale gminę i powiat Pisz oraz województwo. W tym roku reprezentował nasz region Dariusz Łuczak ze Szkoły Podstawowej w Małdytach. Jego wystąpienie było ciekawe. Osiągnięcia jego szkoły mogą być z pewnością wzorem do naśladowania.

Spotkanie podczas takiego zjazdu to nie tylko celebrowanie sukcesów uwieńczonych certyfikatami Lokalnego Centrum Aktywności Ekologicznej i Zielonej Flagi, a także okazja do wymiany doświadczeń, wzajemnej inspiracji.

Przyznane certyfikaty dla szkół są dowodem uznania za pracę na rzecz zrównoważonego rozwoju. Są jednocześnie zobowiązaniem, by kontynuować działania ekologiczne na rzecz ochrony naszej małej ojczyzny - Warmii i Mazur. To dzięki zaangażowaniu nauczycieli w pracę na rzecz ekologii dają oni świadectwo temu, że przyroda jest bliska każdemu człowiekowi.

Zobowiązania placówek są możliwe dzięki realizacji Programu Szkoły dla Ekorozwoju Fundacji Partnerstwo dla Środowiska w Krakowie. Uczestnictwo w nim wprowadza nową jakość w działania ekologiczne szkół. Pozwala szerzej spojrzeć na zagadnienia, zrozumieć, że zadaniem szkół jest nie tylko edukacja na jej terenie, ale także otwarcie się na potrzeby środowiska lokalnego. Wobec powyższego wyrażamy ogromną wdzięczność Beacie Kunc - koordynatorowi krajowemu tego programu za organizację ogólnopolskich konferencji i pracę na rzecz przyznawania certyfikatów.

Należy dodać, że bardzo ważne dla szkół jest zaangażowanie w edukację ekologiczną Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie. Sfinansowanie kosztów wyjazdu do Krakowa to wspaniała nagroda. Na pewno wiele placówek nie stać byłoby na ich pokrycie. To dzięki przychylności WFOŚiGW w Olsztynie mogliśmy wspólnie tak licznie, jak wielka rodzina, przeżywać te cudowne chwile. Podczas gali dało się to odczuć, że wyróżniamy się wśród innych regionów Polski. To nasze scalenie, jedna myśl w działaniu zawdzięczamy wspaniałemu człowiekowi, największemu liderowi ekologii Warmii i Mazur Alicji Szarzyńskiej - koordynatorowi regionalnego programu SdE, która wkłada tyle serca w pracę oraz jest nieocenioną pomocą i instruktorem działań dla szkół.





W imieniu własnym i uczestników wyjazdu do Krakowa składam podziękowanie: Grzegorzowi Siemieniukowi z WFOŚIGW w Olsztynie za obsługę medialną i fotograficzną konferencji, Alicji Szarzyńskiej- kierownikowi OCEE w Olsztynie za koordynowanie tej owocnej wyprawy, a także Barbarze Dziuba ze Szkoły Podstawowej nr 4 w Etku i Dorocie Życzkowskiej ze Szkoły Podstawowej nr 18 w Elblągu za organizację wyjazdu grup z Etku i Elbląga. Serdecznie dziękujemy.

*Małgorzata Ruszczyk
Szkoła Podstawowa w Hejdyku*



Bo liczą się tradycje i nowoczesność

Warmińsko - Mazurska Nagroda Jakości w tym roku została przyznana naszej szkole. Odebrała ją na uroczystej gali 6 listopada 2014r. nasza dyrektor - Jolanta Skrzypczyńska. I Liceum otrzymało tę prestiżową nagrodę w kategorii „organizacje edukacyjne”, czym potwierdziliśmy po raz kolejny, że w mieście i regionie naszym charakterystycznym od lat znakiem jest jakość. W ten właśnie sposób staramy się łączyć tradycje z nowoczesnością, a tym samym kształcić naszych uczniów na bardzo wysokim poziomie. Przez dwa ostatnie

lata, biorąc udział w Konkursie Warmińsko- Mazurskiej Nagrody Jakości, otrzymywaliśmy Wyróżnienie I Stopnia. Jednak doskonalenie zarządzania w naszej szkole przez jakość tym razem przyniosło nam potwierdzenie w postaci zaszczytnej nagrody, jaką jest zdobycie pierwszego miejsca. Ocenie kapituły konkursu podlegały potencjał oraz efekty podejmowanych działań w naszej szkole, satysfakcja pracowników, uczniów i rodziców. Ze szczególną uwagą eksperci przyglądali się strategii zarządzania.

Otrzymanie tej nagrody jest niewątpliwym sukcesem. Nie byłoby go, gdyby nie zaangażowanie, praca i identyfikowanie się z wartościami cenionymi od pokoleń w **I Liceum Ogólnokształcącym im. Adama Mickiewicza w Olsztynie**.

*Wiesława Zielińska
I Liceum Ogólnokształcące w Olsztynie*

Gala Jakości

Podczas Gali Jakości w Warmińsko – Mazurskiej Filharmonii im. Feliksa Nowowiejskiego w Olsztynie ogłoszono wyniki dwóch ważnych wydarzeń dotyczących Nagrody Jakości oraz Najlepszego Produktu i Usługi Warmii i Mazur.

Gala Jakości odbyła się w czwartek 6 listopada 2014 r. Podczas uroczystości rozstrzygnięta została XIV edycja Nagrody Jakości i X edycja na Najlepszy Produkt i Usługę Warmii i Mazur.

Obie te edycje wpisują się w Warmińsko – Mazurski Program Promocji Jakości.

W tegorocznej XIV edycji Warmińsko – Mazurskiej Nagrody Jakości Dyrektor Grażyna Lipińska odebrała z rąk marszałka Jacka Protasa wyróżnienie I stopnia za Doskonałość Zarządzania w kategorii „Organizacje edukacyjne” dla **Gimnazjum im. Żołnierza Polskiego w Durągu** promując Gminę Ostróda w Województwie Warmińsko – Mazurskim.

*Grażyna Lipińska
Gimnazjum w Durągu*





Dydaktyka literatury i języka polskiego

W związku z zakończonym badaniem „Dydaktyka literatury i języka polskiego w gimnazjum w świetle nowej podstawy programowej”, w którym uczestniczyło przez 2 lata nasze gimnazjum, odbyło się w październiku 2014 r. spotkanie w Sopocie, w którym uczestniczyła Grażyna Lipińska – Dyrektor **Gimnazjum im. Żołnierza Polskiego w Durągu**. Było ono poświęcone omówieniu wyników badań w Polsce północnej oraz przyszłości kształcenia polonistycznego w szkołach. Odbyła się także dyskusja panelowa pt. „W jaki sposób nauczyciele powinni wprowadzać uczniów w świat wartości?”.

„Dydaktyka literatury i języka polskiego ...” jest częścią dużego projektu badawczego realizowanego przez Instytut Badań Edukacyjnych, którego celem jest poprawa jakości edukacji. W trakcie badania wypracowane zostały narzędzia dydaktyczne, między innymi przez naszych nauczycieli Annę Małecką, Magdalenę Jankowską i Annę Dobrowolską. Narzędzia te są wykorzystywane przez nauczycieli podczas lekcji języka polskiego w gimnazjum, którzy cieszą się, iż mogli uczestniczyć w tym przedsięwzięciu. Dlatego kontynuując działanie Entuzjastów Edukacji, włączyliśmy się do akcji „Narzędzia w działaniu”, które prowadzone są przez Instytut Badań Naukowych.

Warto też podkreślić słowa Ministra Edukacji Narodowej, obecnej na spotkaniu podsumowującym, Joanny Kluzik-Rostkowskiej, że język polski idzie w parze z matematyką, która też winna zwracać uwagę na poprawność języka ojczystego.

*Grażyna Lipińska
Gimnazjum w Durągu*



Patriotyczni wolontariusze SKC

Wolontariusze z kl. VI Szkolnego Koła Caritas Bł. Ks. Jerzego Popiełuszki działającego przy **Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Butrynach**, zrealizowali drugą edycję projektu „Moja wiara, mój patriotyzm”. Założonym celem działań formacyjno-edukacyjnych było pogłębienie rozwoju duchowego wolontariuszy i ich patriotyzmu. Dwudniowy pobyt w Warszawie owocował przeżyciami związanymi z 30. rocznicą męczeńskiej śmierci bł. ks. Jerzego Popiełuszki i rozpoczęcia procesu kanonizacyjnego we Francji oraz z 70. rocznicą wybuchu Powstania Warszawskiego. Już po raz kolejny wolontariusze pielgrzymowali do grobu swojego patrona. Przy grobie bł. Ks. Jerzego Popiełuszki modliliśmy się w intencji naszej Ojczyzny i o rychłe zakończenie procesu kanonizacyjnego. Zwieńczeniem pobytu na Żoliborzu była niedzielna Eucharystia w kościele św. Stanisława Kostki. Wrażenie na wolontariuszach zrobiły żywe lekcje muzealne w Zamku Królewskim pt. „Wizyta u króla”, w Muzeum Powstania Warszawskiego oraz w Sanktuarium i Muzeum





Bł. Ks. Jerzego Popiełuszki. Uczestnicy wyjazdu zwiedzili najważniejsze miejsca pamięci narodowej i miejsca związane z pobytom św. Jana Pawła II w Warszawie. Zwiedziliśmy również prawobrzeżną część Warszawy - Pragę z jej charakternymi kapliczkami. Prawdopodobnie najstarszą z nich w Warszawie widzieliśmy w pobliżu krańcowego przystanku tramwajowego linii nr 23 na ul. Czyszowej. Była to dla nas duchowo-kulturowa refleksja nad wspólnym dziedzictwem warszawskiej Pragi i Warmii: kapliczki. Noc spędziliśmy w Domu Prowincjalnym Zgromadzenia Sióstr Albertynek na Pradze. Jesteśmy wdzięczni przełożonej s. Iwonie za serdeczność i szczerą gościnę. Nasz wyjazd do Warszawy był elementem duchowego przygotowania do 15. jubileuszu (2000-2015) naszej działalności, najstarszego Szkolnego Koła Caritas w Metropolii Warmińskiej. Uroczystość odbędzie się w czasie 71. Tygodnia Miłosierdzia w kwietniu 2015 roku.

*Krzysztof Gajewski
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Butrynach*



Czerwonokrzyskie Gwiazdki

Święta Bożego Narodzenia to wyjątkowy okres – rodzinny i radosny. Jednak nie wszystkie rodziny stać na suto nakryte stoły. Dlatego też grudzień w Polskim Czerwonym Krzyżu upływa pod znakiem „Czerwonokrzyskiej Gwiazdki” - ogólnopolskiej akcji pomocy świątecznej. PCK świąteczną pomoc niesie na terenie całego kraju i kieruje do najuboższych i opuszczonych, do rodzin wielodzietnych oraz osób samotnie wychowujących dzieci, do bezrobotnych, bezdomnych i chorych. Również w **Gimnazjum nr 1 im. Polskich Noblistów w Ostródzie** prowadzone są działania pod hasłem „Czerwonokrzyska Gwiazdka”.

Do akcji pomocy świątecznej aktywnie włączyli się członkowie Szkolnego Koła PCK. Młodzi wolontariusze w piątek, sobotę i niedzielę (12, 13 i 14 grudnia) przeprowadzali zbiórkę artykułów spożywczych w markecie INTERMARCHE.



Dziękujemy kierownictwu i personelowi sklepu za pomoc w zorganizowaniu naszego przedsięwzięcia. Ludziom dobrej woli za życzliwość i ofiarność.

Natomiast za zaangażowanie i pomoc w zbiórce wszystkim wolontariuszom: Patrycji Siemińskiej, Marcie Kasińskiej z kl. I A; Michalinie Koteckiej, Weronice Trzcinka, Wiktorii Kawczyńskiej, Alicji Szarżanowicz z kl. I B; Natalii Gaszyńskiej, Juliannie Lewandowskiej, Patrycji Pisarkiewicz z kl. I C; Kasi Turulskiej, Marcie Parandowskiej, Julii Brzozowskiej z kl. I D; Hani Dzitkowskiej, Paulinie Kaźmierczak z kl. II A; Wiktorii Grotowskiej, Magdzie Śliwińskiej, Katarzynie Mordzińskiej, Paulinie Oleszkiewicz z kl. II B; Michalinie Kowalskiej, Wojciechowi Brzozowskiemu z kl. III A oraz opiekunkom Szkolnego Koła PCK - Marii Jolancie Karbowskiej i Annie Strzelec.

Wszystkim, którzy nawet najmniejszym gestem okazali wsparcie jeszcze raz bardzo dziękujemy!

To dzięki Wam możemy podarować potrzebującym radosne Święta Bożego Narodzenia.

*Anna Strzelec
Gimnazjum nr 1 w Ostródzie*

Tak, pomagam!

Wolontariusze Szkolnego Koła Caritas Bł.Ks. Jerzego Popiełuszki działającego przy **Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Butrynach** już po raz siódmy przeprowadzili VII Ogólnopolską Zbiórkę Żywności Caritas pod hasłem „Tak, pomagam!”. Sześciu wolontariuszy, mama wolontariuszek i opiekun SKC prowadzili akcję w piątek i w sobotę w dwóch sklepach sieci „Biedronka” w Olsztynie. Tym razem kilkaset kg żywności trafiło do Centrali Caritas Archidiecezji Warmińskiej w Olsztynie. Żywność, która zebrana podczas poprzednich zbiórek prowadzonych przez nasze SKC, została przeznaczona dla najbardziej potrzebujących rodzin w parafii św. Jakuba w Butrynach i na dożywianie uczniów Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Butrynach. Jesteśmy wdzięczni



rodzicom naszych wolontariuszy, którzy z Bałdzkiego Pieca, Pokrzyw, Starej Kaletki i Butryn przywieźli ich na naszą adwentową akcję.

*Krzysztof Gajewski
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Butrynach*



Degustacja Sprawiedliwym Handlem

Wszystko zaczęło się od filmu na temat sprawiedliwego handlu. Okazało się, że to za mało. Zaprośmy zatem przedstawicieli Polskiego Stowarzyszenia Sprawiedliwego Handlu. Poprowadzili dla nas zajęcia oraz poczęstowali owocami i herbatą, wyprodukowanymi zgodnie z zasadami sprawiedliwego handlu. Degustację herbaty, kawy i owoców zorganizowano w celu przypomnienia idei sprawiedliwego handlu, a także zainteresowania nią szerszego grona osób. W trakcie spotkania rozdawaliśmy ulotki i broszury na ten temat.

*Edyta Stawska, Magda Matusiak
Zespół Szkół Ogólnokształcących w Ornece*

